

prima instanță – A. Catană
instanța de apel – N. Vascan, E. Clim, I. Cotruță

dosarul nr. 2ra-3300/14

DECIZIE

24 decembrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președinte, judecătorul Galina Stratulat

Judecătorii Iurie Bejenaru, Dumitru Mardari, Iurie Diaconu, Elena Covalenco

examinând recursul declarat de către Chihai Victor, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Chihai Victor împotriva lui Chihai Silvia cu privire la desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copilului minor și la cererea reconvențională a lui Chihai Silvia, Chihai Mihaela împotriva lui Chihai Victor cu privire la încasarea pensiei de întreținere și a cheltuielilor suplimentare, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 iulie 2014, prin care a fost admis apelul declarat de Chihai Silvia și Chihai Mihaela, casată parțial hotărîrea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 07 februarie 2014 în partea admiterii parțiale a acțiunii reconvenționale și pronunțată o nouă hotărîre în partea dată, în rest hotărîrea primei instanțe a fost menținută

constată:

La 24 iunie 2013 Chihai Victor a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Chihai Silvia cu privire la desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copilului minor.

În motivarea acțiunii a indicat că, a înregistrat căsătoria cu pîrîta la 06 mai 1995 la OSC Chișinău. Susține că pe parcursul conviețuirii în comun între soți deseori apăreau divergențe, care cu timpul se acutizau tot mai mult, fapt ce a dus la răcirea definitivă a relațiilor dintre părți. Nu este posibilă acordarea unui termen de conciliere, în situația în care soții locuiesc de ceva timp separat.

Din căsătorie rezultă doi copii: Chihai Daniela, născută la 28 februarie 1998 și Chihai Mihaela, născută la 16 octombrie 1995. Între părți nu au apărut divergențe cu privire la stabilirea domiciliului copilului, astfel acesta urmează a fi stabilit cu mama – Chihai Silvia.

Cere reclamantului desfacerea căsătoriei încheiate cu Chihai Silvia la OSC Chișinău și trecută în registrul de acte de stare civilă la nr. 273 la data de 06 mai 1995, stabilirea domiciliului copiilor: Chihai Daniela, născută la 28 februarie 1998, și Chihai Mihaela, născută la 16 octombrie 1995, cu mama – Chihai Silvia.

Chihai Silvia a depus cerere reconvențională împotriva lui Chihai Victor cu privire la încasarea pensiei de întreținere.

În motivarea acțiunii a indicat că, a încheiat căsătoria cu Chihai Victor la 06 mai 1995 la OSC Chișinău, iar din căsătorie au doi copii: Chihai Daniela, născută la 28 februarie 1998 și Chihai Mihaela, născută la 16 octombrie 1995.

Susține că la înaintarea acțiunii de desfacere a căsătoriei și stabilire a domiciliului copiilor, urmează a fi soluționată și cerința cu privire la încasarea pensiei de întreținere. Astfel, fiica Mihaela, născută la 16 octombrie 1995 este invalidă de gradul I din copilărie, fiindu-i stabilită diagnoza de anomalie congenitală, pentru tratarea căreia sunt necesare cheltuieli de întreținere suplimentară în sumă fixă la care, prin prisma art. 79 Codul familiei, participă părinții pe toată perioada invalidității, chiar și după atingerea majoratului.

Aceste cheltuieli suplimentare sunt constituite din medicamente prescrise de medic, care sunt necesare pentru administrarea zilnică și fără de care este imposibilă întreținerea sănătății fiicei Mihaela – 770,7 lei lunar; tratamentul balnear anual, obligatoriu (prescris de medic) împreună cu însoțitorul, care pentru 2 persoane constituie 1266,6 dolari SUA X 12,5 lei = 15834 lei ÷ 12 luni = 1319,5 lei lunar; cheltuieli pentru întreținător – 1000 lei lunar; alimentație suplimentară 200 lei X 30 zile = 6000 lei lunar. Respectiv, pentru întreținerea suplimentară a fiicei Mihaela este necesară suma de 9090,20 lei și avînd în vedere că obligația de întreținere a copilului îi revine ambilor părinți, este necesar de a încasa de la pîrît suma de 4545,10 lei lunar.

Cere reclamanta încasarea de la Chihai Victor în beneficiul lui Chihai Silvia pensia pentru întreținerea copiilor Chihai Daniela, născută la 28 februarie 1998 și Chihai Mihaela, născută la 16 octombrie 1995 în mărime de 1/3 din toate veniturile lunare de la data adresării acțiunii și pînă la atingerea majoratului; precum și încasarea cheltuielilor suplimentare pentru tratamentul fiicei Chihai Mihaela, născută la 16 octombrie 1995, invalid de gradul I din copilărie, în mărime fixă de 4546 lei lunar, încasarea cheltuielilor de judecată.

Ulterior, Chihai Silvia și Chihai Mihaela au depus cerere de concretizare a cerințelor cu privire la încasarea pensiei de întreținere, în motivarea căreia au indicat că fiica Mihaela a atins majoratul și poate deja de sine stătător să-și apere interesele, din care considerente a înaintat prezenta acțiune.

Cer reclamantele încasarea de la Chihai Victor pentru întreținerea fiicei Mihaela, născută la 16 octombrie 1995, o sumă fixă lunară de 770,70 lei pentru tratamentul lunar obligatoriu, 1200 lei lunar pentru alimentație suplimentară începînd cu data de 16 octombrie 2013, a cheltuielilor pentru tratamentul anual obligatoriu la stațiunea balneară în sumă fixă de 15834 lei, inclusiv cheltuielile de judecată.

Prin hotărîrea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 07 februarie 2014, a fost admisă acțiunea inițială integral și a fost desfăcută căsătoria înregistrată la OSC Chișinău sub nr. 273 din 06 mai 1995 între Chihai Victor și Chihai Silvia, la eliberarea adeverinței de divorț a fost dispusă încasarea de la Chihai Victor a taxei de stat în mărime de 1000% din salariul minim stabilit în Republica Moldova, iar

Chihai Silvia a fost scutită de la plata acesteia. Acțiunea reconvențională a fost admisă parțial și a fost dispusă încasarea de la Chihai Victor în beneficiul lui Chihai Silvia a pensiei pentru întreținerea fiicei minore Chihai Daniela, născută la 28 februarie 1998, în mărime de $\frac{1}{4}$ din toate veniturile lunare începând cu 24 iunie 2013 și pînă la atingerea vârstei majoratului. A fost încasat de la Chihai Victor în beneficiul lui Chihai Mihaela cheltuielile suplimentare de întreținere în sumă fixă de 1000 lei lunar, începând cu 22 august 2013. În rest, acțiunea reconvențională a fost respinsă. A fost încasat de la Chihai Victor în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 150 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 23 iulie 2014, a fost admis apelul declarat de Chihai Silvia și Chihai Mihaela, casată hotărîrea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 07 februarie 2014 în partea ce ține de încasarea de la Chihai Victor în beneficiul lui Chihai Silvia a pensiei de întreținere pentru fiica minoră Chihai Daniela, născută la 28 februarie 1998 în mărime de $\frac{1}{4}$ din toate veniturile lunare, începând cu 24 iunie 2013 și pînă la atingerea vârstei majoratului, în partea dată fiind adoptată o nouă hotărîre prin care a fost admis capătul de cerere a lui Chihai Silvia cu privire la încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori și dispusă încasarea de la Chihai Victor în beneficiul lui Chihai Silvia a pensiei de întreținere a fiicelor minore Chihai Mihaela, născută la 16 octombrie 1995 și Chihai Daniela, născută la 28 februarie 1998 în mărime de $\frac{1}{3}$ din toate veniturile lunare începând cu data de 22 august 2013 și pînă la atingerea majoratului de către Chihai Mihaela la 16 octombrie 2013. A fost dispusă încasarea de la Chihai Victor în beneficiul lui Chihai Silvia a pensiei de întreținere a fiicei minore Chihai Daniela, născută la 28 februarie 1998, în mărime de $\frac{1}{4}$ din toate veniturile lunare începând cu data de 17 octombrie 2013 și pînă la atingerea majoratului de către Chihai Daniela la 28 februarie 2016. A fost casată hotărîrea primei instanțe în partea încasării în beneficiul lui Chihai Mihaela a cheltuielilor suplimentare de întreținere în sumă fixă în mărime de 1000 lei lunar începând cu data de 22 august 2013 și în partea în care restul cerinței date a fost respinsă, cu pronunțarea unei noi hotărîri prin care a fost admis parțial capătul de cerere cu privire la încasarea cheltuielilor suplimentare de întreținere și dispusă încasarea de la Chihai Victor în beneficiul lui Chihai Mihaela a cheltuielilor pentru tratament în sumă de 385,35 lei lunar, 3000 lei lunar cheltuieli pentru alimentație suplimentară, iar în total suma de 3385,35 lei lunar începând cu data pronunțării hotărîrii și pînă la schimbarea stării de sănătate a lui Chihai Mihaela și schimbarea stării materiale a părților. Au fost încasate de la Chihai Victor cheltuielile suportate pentru tratamentul balnear în mărime de 211 dolari SUA sau echivalentul acestora în valută națională la data executării hotărîrii, în rest capătul de cerere cu privire la încasarea cheltuielilor suplimentare de întreținere au fost respinse. În rest, hotărîrea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 07 februarie 2014 a fost menținută.

La 22 septembrie 2014 Chihai Victor a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de apel.

În motivarea recursului a invocat ilegalitatea deciziei instanței de apel, menționând că aceasta este inechitabilă față de Chihai Victor. Astfel, instanța de apel a dispus încasarea de la recurent a sumei de 3000 lei lunar cheltuieli pentru alimentație suplimentară, în situația în care intimatele prin cererea de concretizare a micșorat cuantumul cheltuielilor date pînă la 1200 lei lunar. Respectiv, instanța a depășit limitele pretențiilor înaintate. Ba mai mult, cheltuielile necesare pentru alimentația suplimentară nu au fost confirmate prin probe concludente.

Instanța de apel deși a indicat că interesele lui Chihai Mihaela sunt reprezentate de avocatul Valeriu Pelin, un astfel de mandat nu a fost anexat la materialele cauzei, or în circumstanțele date urm a fi stabilit dacă avocatul Pelin Valeriu era împuternicit în vreun mod de a apăra interesele unei persoane ce deținea capacitate de exercițiu deplină.

Gradul de invaliditate stabilit Mihaelei Chihai este generat de un regim alimentar special de bază (dieta nr. 5), însă care nu generează anumite cheltuieli suplimentare de întreținere. Eronat instanța a dispus și încasarea cheltuielilor pentru tratamentul balneo-sanatorial din anul 2012, în cazul în care costul foii de tratament a fost achitat din bugetul familiei, fapt recunoscut și de intimată. Astfel, instanța a impus recurentul la plata dublă a unor astfel de cheltuieli. Totodată, din acest capăt de cerere nu rezultă că aceste cheltuieli sunt solicitate pentru tratamentele din trecut sau din viitor.

Susține că unicul său venit lunar îl constituie pensia în mărime de 7764 lei lunar, iar instanța de apel la adoptarea deciziei a dispus încasarea de la recurent a unei plăți de întreținere ce depășește 69% din venitul lunar a lui. Or, în cazul dat nu s-a luat în calcul faptul că Chihai Victor este nevoit de a închiria un spațiu locativ, pentru care achită lunar 2000 lei pentru chirie și servicii comunale.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că, recursul împotriva deciziei instanței de apel din 23 iulie 2014 a fost declarat la 22 septembrie 2014, în termen.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa parțial decizia instanței de apel în partea încasării cheltuielilor suplimentare pentru întreținere și a restitui pricina în partea dată spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

După cum s-a stabilit, Chihai Victor prin acțiunea inițială a cerut desfacerea căsătoriei cu Chihai Silvia înregistrată la 06 mai 1995 la OSC Chișinău. Chihai Silvia a recunoscut acțiunea acestuia și a cerut admiterea ei. Astfel, instanța de recurs consideră ca fiind legale și întemeiate hotărârile judecătorești în partea admiterii acțiunii de

desfacere a căsătoriei. Ba mai mult, hotărârile judecătorești în partea dată nu au fost contestate, din care cauză Colegiul nici nu se va expune asupra hotărârii în partea dată.

Sunt întemeiate și cerințele lui Chihai Silvia cu privire la încasarea pensiei de întreținere a copiilor Chihai Mihaela, născută la 16 octombrie 1995, și Chihai Daniela, născută la 28 februarie 1998.

Astfel, conform art. 74 al. (1) Codul familiei, părinții sînt obligați să-și întrețină copiii minori și copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material.

Art. 75 al. (1) Codul familiei stabilește că, pensia de întreținere pentru copilul minor se încasează din salariul și/sau din alte venituri ale părinților în mărime de 1/4 – pentru un copil, 1/3 – pentru 2 copii și 1/2 – pentru 3 și mai mulți copii.

Deci, avînd în vedere că cadrul legal expres stabilește cuantumul pensiei de întreținere în mărime de 1/3 din salariul și/sau din alte venituri ale părinților pentru 2 copii și 1/4 pentru un copil, instanța de apel corect a dispus încasarea de la Chihai Victor în beneficiul lui Chihai Silvia a pensiei de întreținere a fiicelor minore Chihai Mihaela, născută la 16 octombrie 1995 și Chihai Daniela, născută la 28 februarie 1998, în mărime de 1/3 din toate veniturile lunare începînd cu data de 22 august 2013 și pînă la atingerea majoratului de către Chihai Mihaela la 16 octombrie 2013, precum și a pensiei pentru întreținerea fiicei minore Chihai Daniela, născută la 28 februarie 1998, în mărime de 1/4 din toate veniturile lunare începînd cu data de 17 octombrie 2013 și pînă la atingerea majoratului de către Chihai Daniela la 28 februarie 2016. Or, decizia instanței de apel în partea dată la fel nu a fost contestată de părți.

Prin acțiunea reconvențională Chihai Silvia a cerut și încasarea cheltuielilor suplimentare pentru întreținerea fiicei Chihai Mihaela, care pe parcursul examinării pricinii a atins vîrsta majoratului.

Conform art. 78 Codul familiei, părinții sînt obligați să-și întrețină copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material. În caz de litigii privind achitarea pensiei de întreținere, instanța judecătorească stabilește cuantumul acesteia pentru copiii majori inapți de muncă într-o sumă bănească fixă plătită lunar, ținîndu-se cont de starea materială și familială, de alte circumstanțe importante.

Art. 79 Codul familiei stabilește că, în caz de litigii și de circumstanțe excepționale (boală gravă, mutilare a copilului minor sau a celui major inapt de muncă, necesitatea achitării cheltuielilor privind îngrijirea acestora etc.), în lipsa contractului între părți, instanța judecătorească poate obliga pe fiecare dintre părinți să participe la cheltuielile suplimentare generate de aceste circumstanțe. Modalitatea participării părinților la cheltuielile suplimentare, precum și cuantumul acestor cheltuieli sînt stabilite de instanța judecătorească, ținîndu-se cont de starea materială și familială a părinților și copiilor și de alte circumstanțe importante. Cuantumul cheltuielilor suplimentare se stabilește într-o sumă bănească fixă, ce va fi achitată lunar. Norma dată la fel prevede că, instanța judecătorească poate obliga părinții să participe la cheltuielile suplimentare deja făcute, precum și la viitoarele cheltuieli suplimentare.

Raportînd normele materiale enunțate cu probele administrate la dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

consideră că instanța prematur a dispus încasarea cheltuielilor suplimentare de întreținere din următoarele considerente.

Astfel, Chihai Silvia prin cererea reconvențională inițială a pretins de la Chihai Victor suma de 3000 lei lunar pentru alimentația suplimentară prescrisă fiicei Mihaela Chihai, care suferă de anomalie congenitală și este invalidă de gradul I din copilărie. Or, instanța de apel nu a luat în considerație faptul că Chihai Silvia prin cererea ulterioară de concretizare a pretențiilor a redus cuantumul rației alimentare lunare pînă la 1200 lei lunar (f.d.50) și contrar art. 240 al. (3) CPC, depășind limitele pretențiilor înaintate, în mod arbitrar a dispus spre încasare de la Chihai Victor suma de 3000 lei lunar. La fel, cheltuielile pentru medicamente în sumă de 700 lei lunar, pretinse de Chihai Silvia, sunt confirmate doar prin chitanța de la f.d. 30. Or, intimata urmează să probeze că astfel de cheltuieli sunt suportate lunar, cu prescrierea unui astfel de tratament de către medic.

Deși legea obligă părinții de a participa la cheltuielile suplimentare deja făcute, precum și la viitoarele cheltuieli suplimentare, instanța urma să determine dacă suma investită pentru tratamentul balneo-sanatorial la 24 decembrie 2012 a fost achitată și de Chihai Victor, avînd în vedere că părțile în acea perioadă încă se aflau în relații de căsătorie. Totodată, instanța urmează să determine dacă cheltuielile pentru tratamentul balnear pot fi atribuite și la cheltuieli viitoare.

Colegiul mai reține că, din conținutul procesului-verbal al ședinței de judecată întocmit în instanța de apel rezultă că interesele lui Mihaela Chihai, care deja avea capacitate de exercițiu deplină, sunt reprezentate de Pelin Valeriu.

În conformitate cu art. 75 al. (1) CPC, în proces civil, persoanele fizice își pot apăra interesele personal, prin avocat sau avocat stagiar.

Mihaela Chihai însă nu a participat personal în ședința de judecată și nici nu a eliberat careva împuterniciri în acest sens lui Pelin Valeriu, în situația în care legea expres atestă împuternicirile avocatului printr-un mandat eliberat de reprezentat și certificat de avocat, în conformitate cu art. 80 al. (7) CPC. Respectiv, instanța de apel la examinarea pricinii urmează să creeze toate premisele legale pentru participarea lui Chihai Mihaela în cadrul ședințelor de judecată, avînd în vedere că aceasta este parte la proces, pentru a nu-i leza drepturile procesuale garantate prin lege.

Distinct de cele mai sus arătate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel urmează a fi casată în partea încasării cheltuielilor suplimentare pentru întreținere, cu remiterea pricinii în partea dată spre rejudecare în instanța de apel.

La judecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, creînd condiții obiective și reale participanților la proces și judecînd pricina, să emită o decizie întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

decide:

Se admite recursul declarat de către Chihai Victor.

Se casează parțial decizia Curții de Apel Chișinău din 23 iulie 2014 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Chihai Victor împotriva lui Chihai Silvia cu privire la desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copilului minor și la cererea reconvențională a lui Chihai Silvia, Chihai Mihaela împotriva lui Chihai Victor cu privire la încasarea pensiei de întreținere și a cheltuielilor suplimentare, în partea încasării de la Chihai Victor a cheltuielilor suplimentare de întreținere, cu restituirea pricinii în partea dată pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

În rest, decizia Curții de Apel Chișinău din 23 iulie 2014 se menține.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președinte, judecătorul

Galina Stratulat

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Iurie Diaconu

Elena Covalenco